

KO OTROCI NE ŽELIJO NA OBISK K DRUGEMU OD STARŠEV

Pripravila: Dušica Grgič

O nekdanjem partnerju razmišljajte predvsem

kot o očetu ali materi vaših otrok, ko se odločate, kako boste ravnali.

Roditelja, s katerim otrok ne živi, lahko otrokovo (ali materino) odklanjanje obiskov razjezi, tistemu, s katerim otrok živi, pa povzroča težave. Otrokovim željam in čustvom je treba prisluhniti. Poskušajte poizvedeti, kaj je razlog za odklanjanje, in pomislite, kaj bi bilo koristno za otroka. Ne, kaj si želite ali potrebujete vi ali drugi od staršev, temveč kaj potrebuje in si želi – otrok.

»Očka vedno kaj dela, ko sem pri njem, in nima časa zame ...«; »Risanke sem gledal in kuhal z babico ...«; »Sva šla v gostilno ...«; »Očka je moral v službo ...« in podobne izjave utegnejo biti sporočila vašega otroka o tem, kako potekajo obiski pri očetu. Bodite pozorni nanje, a ne silite v otroka, naj vam »poročča«, kako je bilo. Potrpežljivo počakajte na trenutek, ko bo pripravljen, in bo povedal, kar si želi podeliti z vami z obiska pri očetu. Lahko vprašate tudi očeta, kako sta se imela in kaj sta delala!

Od vprašanj, ki jih boste zastavljali otroku, in odziva na njegove odgovore je precej odvisno, kako bodo potekali stiki. Otroku dajte prostor in čas, da vam bo povedal, kako sta se imela z očkom. Bolj spodbudna vprašanja in pozitivni odzivi na odgovore mu bodo puščali več prostora. S časoma vam bo zaupal tudi manj prijetne izkušnje – ne da bi ga bilo strah, da bo zato izgubil očkovo ljubezen ali spodbudil mamino jezo ali žalost. Presoditi pa bo treba, ali so stiki škodljivi, in potem, seveda, ukrepati – v dobro otroka.

Priprave na obisk, otrokovo vedenje po obisku in izjave, podobne zgoraj navedenim, mama lahko razume kot klic, da se je treba z očetom pogovoriti – če je le mogoče, najprej osebno ali po telefonu. Tudi pismo, ki ni napisano, zato da bi se očitalo, temveč da bi oče zvedel, kaj si otrok želi in kako pogreša njegovo bližino, ko je na obisku in pričakuje, da bosta skupaj, je lahko v pomoč. Zadnja pot pa naj bi bila v katero od institucij, da bi opozorili, da nekaj ni v redu s stiki in da je otrok zato v stiski in jih odklanja, in da bi prosili za pomoč (ne le »tožili« očeta).

Zaradi otrokove stiske in njegovih potreb so informacije, ki jih lahko da le mama, nujno potrebne.

Očetu bodo informacije o tem, kaj otrok preživlja, kaj rad dela, česa si želi, kaj bi ga veselilo, da bi delal skupaj z očkom (ne, kaj si mama želi!), pomagale pri naslednjem obisku. Očitki, da je slab oče in da zanemarija otroka, bodo kaj hitro zaprli pot strpnemu in postopnemu urejanju zadev in ohranjanju stikov. Oba starša bi pri teh zadevah morala misliti predvsem na koristi in želje otroka. Rahločutna bi morala biti tudi do morebitnih lastnih (ali otrokovih) manipulacij in dovolj zrela, da otrokove stiske ne bi uporabljala za medsebojno obračunavanje in kaznovanje. Edini, ki je na zgubi, ko se partnerja razideta, če stikov ni – je otrok!

Če med staršema ni strpnosti in nista kvalitetno zaključila partnerskega odnosa, je stike veliko težje urejati. Krajši konec zato potegne otrok, težav ima pa več tudi tisti od staršev, s katerim otrok živi. In to je še vedno največkrat mama. Zato mora biti njej še posebno v interesu, da naredi, kar je le mogoče, ZA stike in ne da si prizadeva odkriti, zaradi česa vse naj jih ne bi bilo. Tudi za očeta položaj ni preprost, je pa morda priložnost, da skozi novonastale razmere dozori njegovo očetovstvo – toda v to je treba veliko vložiti. Tudi on velikokrat goji zamere do matere ali njenih vzgojnih prijemov in si misli, da mu otroka odteguje, zato je nestrpen do nje. To otrok pri stikih čuti in potem izbira, kaj sme ali česa ne sme povedati vsakemu od staršev, da ne bi izgubil tega, kar vendarle le ima v novonastalem družinskem položaju, ali da ne bi bili žalostni ali jezni zaradi tega, kar je povedal. Razmišljati o tem in se nadzorovati, je za otroka zelo naporno in predvsem boleče, saj starša s svojim ravnanjem ne gradita nove oblike varnosti, ki jo je izgubil, ko je eden od njiju odšel. To pogloblja občutek negotovosti, neljubljenosti, nezaželenosti in še druge, kar vse je strup za osebni razvoj.

Kadar otrok začne odklanjati stike ali kadar se sami odločate, da boste nekaj ukrenili, da bi jih omejili ali celo prekinili, pomaga, da o nekdanjem partnerju razmišljate predvsem kot o očetu (ali materi) vaših otrok.

Kadar oče opazi, da se doma dogajajo zadeve, ki so škodljive za otroka, in ne soglaša z njimi, bo gotovo v otrokovo dobro, če bo zmožtel poiskati oseben, telefonski ali pisen stik z mamo in poizvedeti potrebno o otroku, ji povedati, kaj je sam opazil, da bi skupaj ugotovila, kako bi pomagala – otroku. Zlasti je pri tem treba biti pozoren, da ni zlorabljen otrokovo zaupanje! In seveda, v zahtevnejših primerih poiskati strokovno pomoč za otroka in včasih tudi zase.

Ko otrok odklanja stike, ga je treba obravnavati, tudi če je še majhen, z vso resnostjo in enakopravno.

S pogovorom mu je treba dati možnost, da se izrazi (kakor pač za svojo starost zmore), in občutek, da je njegovo mnenje slišano in da bo upoštevano. Jezo in zamere, zaradi katerih morda odklanja stik z očetom, je treba sprejeti. Predlagajte mu, da boste pomagali urejati zadeve, ker verjamate, da je prav, da se srečuje z očetom, ker veste, da ga/jo ima oče rad, in ker veste, da ima tudi otrok rad očeta ne glede na jezo, ki je trenutno tudi upravičena. Seveda predlog velja le, če to iskreno mislite. Hkrati je treba povedati, če bi bilo nekatere zadeve dobro spremeniti, ter se o spremembah dogovoriti z otrokom in drugim od staršev. Na primer zahtevati, da oče redno prihaja, kakor je dogovorjeno; da ne zamuja ali »pozabi« priti in tega ne sporoči in podobno; da otroka pravočasno pripelje in ga ne izpostavlja stiski, v katero lahko zapade zaradi mamine jeze ali ker mora potem pozno zvečer delati domače naloge in podobno. Seveda

pa velja tudi, da mama pripravi otroka na stik in poskrbi, da bo šel od doma z dobrimi občutki in ne z občutkom, da »mamo pušča samo« in »da ji bo dolgčas brez njega« ...

Pri svojem ravnanju in odločitvah v zvezi s stiki spoštujte otrokove želje in njegovo voljo ter predvsem upoštevajte njegove potrebe. Ko imaš nekoga resnično rad, se prebudi nesebičnost in želja, da mu daš, privoščiš, kar ima rad – četudi te to utegne prizadeti. Prav tako mora drugi roditelj (oče) spoštovati in upoštevati otrokovo odklanjanje in zavračanje obiskov – saj utegne biti to odgovor, posledica, ki jo mora sprejeti, ker jo je sprožil njegov odhod iz družine ali njegovo neustrezno ravnanje pri stikih. Ni za to (vedno) odgovorna le mama.

Otroci so včasih neizprosni pri svojih zamerah in odločitvah, starši pa bi morali v tem primeru pozabiti na ponos in se iskreno pogovoriti z otrokom, se mu opravičiti, če to zahtevajo okoliščine, razložiti svoje odločitve in svoje občutke. Otroku je treba povedati, da si želijo imeti dober odnos z njim in da se bodo zanj potrudili. Majhna verjetnost je, da bo razumel vse, kar mu boste povedali, toda počutil se bo upoštevan, enakovreden, dobil bo priložnost, da iskreno izrazi svojo bolečino in/ali jezo, sprejel bo opravičilo. In potem se bodo morda ponovno odprle poti in možnosti za graditev odnosa, kakršnega si želite in predvsem – kakršnega potrebuje otrok.

Ko imaš nekoga resnično rad, se prebudi nesebičnost in želja, da mu daš, privoščiš, kar ima rad – četudi te to utegne prizadeti.